

terlijk wordt
zijn koers ge-
daarbij zijn
tot de „oor-

is uit diens
leeggelopen,
verhopen, ook
de zijn intrek
zal vervullen.
en maakt hij
lekie's ouders

e Annie, zijn
honzelf ver-
toot als leids-
in zijn eigen
ik moes pre-
drie maanden
de, maar God
f. Zijn werk
elijk met z'n
erdiept. Tanta
in, omdat hij
soos 'n pro-
res van altijd
ig invloed te
een „kwaai-
grepen heeft.
van hem tot
dd oogenblik-
n. Maar deze
gerande liefde,
verzet wakker
pie zich doet
r wiens hooge
ebracht wordt,
val, keer ok
apie ordentlijk
sij lewe kan
Vlakplaats. Jy
an soek nie."

anderen boeg
in de kerk en
s hulle effens
istoriekamer,
vat bij staan",
ichzelf handig
met een kort
Annieke lid

heeft ze maar
ouwen bij te
e" als hij door
Aandoenlijk is
echismus stu-
r is en hij op
erhaalt hij de
l weer dwalen
tag is hij mis
Annieke, slim
npt leeren kan
ing geeft, hem
moed verleven
liefde winnen
en onbevalle
blijkt Ampie's
t lidmaatschap
de voldaan en
in den weg
estemming van
t-Afrikaanschen
nonie) en Oom
nu kan de
ook dat frag-
Thijs' brniflofs
zoon Bart, is
moet van alle
leurstelling is
kie, die geluk
en woning be-
nen.

alles de humor,
o karakteristiek
pornaamste ele-
t op den voor-
den ontwikke-
t, van zijn gees-
rheffing komen

rijd is de wor-
ant daarbij he-
kelijkheid van
ie's eigen ziel
de dagen van
atschap is de
den afgewezen,
con niet buiten
u eers voel in
wees. Bij God
inig ontwikkeld
en ze bezwaren
nde dag nadert
d", en met die
standigheid, dat
ote voorwaarde
nen volbrengen-
gegeven heeft

Maar als die „kwaai dag" voorbij is, en Ampie is „gestaand" komt de verruiming. „Sy hart het dankbaar stil gebied, so telkens as hij 'n weinig ruimte om hem voel. Hij 't oorwen in die strijd en die toekoms vrees hij nou nie meer nie". Evenwel, de toepassing in de levenspraktijk moet nog komen en die brengt nieuwe moeilijkheid. Op den avond van hun trouwdag herinnert Annieke hem er aan „Ons moet na die Woord lewe, hoor Ampie", wat inhoudt, dat Ampie nu priester moet zijn in zijn huis. Dan overvalt hem weer de vroegere schroomvalligheid, de vrees voor God. Hij moet overtuigd lezen en bidden, maar hij voelt zich daar toe onbekwaam. En, wat 't ergste is, in dezen strijd heeft hij niet, als altijd, Annieke naast zich, maar legenerover zich. Bitsig en tactloos zegt ze „Ik het nooit kon dink dat jy so sleg is nie. 'n Mens wat klaar aangeneem is behoort te kan bid". Dan pas komt de groote strijd. Want Ampie, driftig en opruiend als hij van nature is, zegt harde woorden, bedreigt haar en zij vlucht naar de slaapkamer, terwijl hij, woedend en meer dan ooit opstandig, de deur uitgaat. In het stille donker van den hoogen nacht komt langzamerhand het besef terug, van wat hij heeft gedaan. Zijn rebelse ziel komt tot bedaren, zijn liefde gaat weer trekken en eindelijk keert hij berouwvol naar huis terug, diep in den nacht. En als hij dan de morgenster ziet schitteren aan den hemel, klimt in hem op het gebed: „Ag lieve Here, help tog vir my en laat my soos die morester opklim tot in die hemel...". Dan eerst is de overwinning bevochten en elken avond besluit nu Ampie den dag met het Onze Vader...

't Slothoudstuk, waarin beschreven wordt, hoe hij en Annieke verschillen van gevoelen over den naam van hun eerstgeborene, bewijst, dat thans het geestelijk evenwicht door Ampie gevonden is. Met tact en ernst gedraagt hij zich en weet Annieke te overtuigen van zijn inzicht. Hij is stil en bedaard geworden, man en vader in zijn gezin en in dat gevonden evenwicht erkent Annieke hem als haar meerdere.

't Is vooral deze analyse, die dit boek zijn waarde geeft en de leetuur ervan maakt tot een genot. Want hij al z'n naïveteit, en het snaaksche van z'n humor is het een roman, die door een ernstige overtuiging gedragen wordt. „Die Meisiekind" is een christelijk boek, anders geïntoneerd dan de christelijke romans uit onze literatuur, maar in zijn ongeknustheid zuiver en in z'n naïeve vroomheid echi. Bedenken we dan, dat „Ampie" een van de beste proeven is van de Afrikaansche moderne roman, dan is er alle reden, om met belangstelling de ontwikkeling van deze literatuur te volgen, vooral ook, als we die vergelijken met de noordwaartsche beweging, die onze eigen roman-kunst vertoont.

C. T.

HET BOEK VAN DE WEEK.

Albrecht Dürer en de Reformatie.

Dr H. Miedema. Albrecht Dürer en de Reformatie. Met 32 afbeeldingen.
N.V. Uitg. Mij „De Tijdstroom", Huis ter Heide.

Albrecht Dürer, — er zijn er niet veel, die hem niet kennen.

Zijn houtsneden, kopergravures en schilderijen hebben den naam van Dürer wel populair gemaakt.

En zijn voorliefde voor bijbelsche motieven, nader nog zijn uitgesproken vriendschap voor de groote kerkhervorming, die tijdens zijn leven een aanvang nam, en waarvan men hem een der voorloepers noemt, hebben hem te gereeder ingang doen vinden bij de protestantsche volkskringen. Waar vindt men zijn houtsneden niet? En hoe bekend zijn niet de tot gebed gevouwen handen, die men b.v. aantreft op de titelpagina van een bij den heer Kok te Kampen uitgegeven studie, over het gebed, van de Knap Sr; een voorstudie voor een door Dürer ontworpen altaarstuk?

Dürer is geboren te Neurenberg 21 Mei 1471 en gestorven den 6en April 1528.

Deze sterfdag is dus in deze maand 4 eeuwen geleden.

Het feit, dat in April 1928 de dood van Dürer voor 4 eeuwen te herdenken viel heeft in onze pers algemeen de aandacht getrokken. Heel wat bladen en illustraties hebben zijn werk besproken, al of niet met reproducties.

En ook in deze rubriek van „De Reformatie" moege een enkel woord aan het herdenkingsfeit gewijd worden door verwijzing naar een boek

De keus viel spoedig. Als men een werk zoekt, dat den nederlandschen lezer van normale ontwikkeling in zijn eigen taal gemakkelijk toe-sproken kan en hem van Dürers kunst een overzicht en daarbij een inzicht in den geest van Dürers werk kan geven, dan mag op het bovengenoemde werk wel de aandacht worden gevestigd.

De laatste weken is er met dit werk druk ge-adverteerd. Al zijn er over Dürer in het buitenland, met name Duitschland, veel werken geschreven, die goedkoop zijn, en die zoowel in tekst

als in illustratie veel meer geven dan Dr Miedema (zeer bekend is wel no. 5 van de Künstler-Monographien, 1921, bewerkt door H. Kanckfusz) het werk van dr Miedema heeft voor ons doel vóór, dat het nederlandsch is.

Het moet gezegd worden, dat de reproducties goed verzorgd zijn, al had men ze wat dieper gewild en wat donkerder.

De schrijver geeft bij de afbeeldingen een verklarend, of inleidenden tekst. Sober en rustig. De indeeling der stof is als volgt:

Inleiding.

Hieronymus.

Apocalypse.

De Man van Smarten.

Daar was eens....

Dier en plant.

Niet ik leef....

Een vaste burg.

Moeder.

Erasmus.

De vier apostelen.

Voorts nog een bijlage, waarin citaten worden vertaald in het nederlandsch. En een opgave van de lijst der afbeeldingen, met jaartal etc.

Zoo men ziet, is de indeeling der stof nog al fragmentarisch. Noch uit biografisch oogpunt, noch uit de motieven, ontleent de auteur zijn indeeling. Maar hij geeft enkele korte teksten; omdat het werk ook allereerst als plaatwerk wil worden beschouwd en begeerd. Naar volledigheid is niet gestreefd, en inderdaad — dat bemerkt men ook al gauw.

Schrijver merkt op, dat hij Dürer probeert te zien „uit godsdiensthistorisch oogpunt"; hij meent, dat dit over het algemeen te weinig geschiedt en geeft bij voorbaat toe, dat hier „gelegenheid te over" bestaat „voor misverstand".

Nu behoeft men niet te vreezen, dat dit misverstand al te groot zal zijn; en nog minder, dat men, zonder misverstand, met den auteur in scherp en levendig conflict komen zal. Want van diepgaande studie is hier geen sprake en van een streng volgehouden critische beschrijving van Dürers leven en werk speciaal uit den éénen „godsdiensthistorischen" gezichtsboek toch eigenlijk ook niet. Eerlijk gezegd, lijkt mij de inleidende opmerking omtrent de methode van den schrijver, en omtrent zijn benaderen van Dürer uit godsdienst-historisch oogpunt vrijwel overbodig. Want er komt niet veel meer van terecht, dan wat men reeds wist uit bloot biografische gegevens. En de vraag is, of de auteur op dit terrein wel genoegzaam zich bewegen heeft. Als men hem voor een citaat van den Heidelbergischen Catechismus zeer secuur ziet grijpen naar de editie, welke Dr A. Kuyper bezorgd heeft van de Drie Formulieren van Eenigheid, en hem even genoegelijk het „humanisme", nog wel het „bijbelsch humanisme" ziet typeeren en — reeds dat zegt veel — hoort constateeren aan de hand van opmerkingen van Just Havelaar, — dan wordt men ietwat voorzichtig en gereserveerd. En dan zegt men zoo tegen zichzelf, dat de conclusie van den auteur, als hij zegt, dat Dürer in zijn laatste jaren „niet langer reformatorisch humanist, doch humanistisch reformator" is, eigenlijk te weinig de blijken van een wetige gehoorde aan zich heeft om ons door haar fijne nuanceering van begrippen te bekoren of zelfs maar te brengen onder eenige suggestie.

Neen, als studiewerk kan men dit geschrift kwalijk zien.

Maar allons, dat behoeft ook niet.

Er zijn zoo van die boeken, die men graag elkaar cadeau doet.

Ze vragen geen breeden tekst, geen diepgaande studie, maar een handig formaat, of een opzettelijk onhandig; en voorts illustratie met korten „oriënteerenden" tekst.

En het werk van dr Miedema geeft voor wie zijn vraag aldus stelt, zeer zeker helgeen begeerd wordt.

Voor de samenstelling heeft de auteur zich den bijstand verzekerd van den directeur van het Rotterdamse museum-Boymans en van den directeur van het Rijks Prentenkabinet.

En voorts geeft hij enkele korte opmerkingen, volgens reeds aangegeven indeeling over Dürers leven en werk. Hij doet hem zien als voorlooper van de hervorming, in zijn kunst. Dürer kwam er toe, Hieronymus, den kerkvader, te nemen als motief, juist omdat deze den bijbel bracht onder het volk, door hem te vertalen uit het grieksch en hebreuwsch in het latijn. Zoo werd de bijbel een „volksboek" („vulgata"); en het onder de menschen brengen van den bijbel was dan waar de mooie trek in het werk van Hieronymus, waardoor de reeds vroeger in reformatorische richting zich neigende geest van Dürer werd aangetrokken.

Onder het hoofdstuk „Apocalypse" teekent dr Miedema met enkele korte trekken de oorsnit en de onstuimigheid van den eersten tijd van Dürers leven, de periode, die aan de groote kerkhervorming voorafging en die met haar beweeglijkheid den visionairen aanleg van Dürer sterk geprikkeld heeft. Vandaar zijn grijpen naar de Openbaring van Johannes en zijn daarnaar ontleenen van motieven in de bekende, prachtige houtsneden. Opmerkelijk is hierbij wel — juist met het oog op Dürers betee-

kenis voor de Reformatie en de betekenis van de Reformatie voor hem — dat pausen en bischoppen behooren tot de slachtoffers, die de toenemende wraak van de verdervende machten in de Openbaring van Johannes zich kiezen in Dürers houtsneden.

Vervolgens passeeren de revue de hoofdstukken over Dier en Plant (tamelijk matie tekst, maar heel goede reproductie); welk hoofdstuk den band met het geheel en vooral met het onderwerp: De Reformatie vrijwel loslaat. Dan: „Niet ik leef..."; een poging, om in Dürers zelfportret (de bekende gelijkheid met den Christus; en in zijn ook later indragen van eigen levensmart in Christus' lijden, gelijk Dürer het uitbeelde, te verklaren uit een soort van mystieke eenheid met Christus en een doortleving van Galaten 2:20.

Hier zal ik maar eindigen met mijn overzicht. De laatste opmerking van dr Miedema brengt ons op een terrein, waarop de meeningen zullen blijven botsen.

Hoofdzak van deze aankondiging was, onder erkenning, dat de titel van het boek wat weidsch is, en meer naar de studeerlamp riekt, dan het boek zelf, toch ook dankbaar op te merken, dat voor den nederlandschen lezer van goeden smaak en behoorlijke ontwikkeling hier een uitstekende gelegenheid geopend is, om zich in korten tijd van de allervoornaamste „wetenswaardigheden" (want die hebben toch ook hun recht gelijk de menschen, die ze zoeken eveneens) te weten en iets te verstaan omtrent bedoeling en betekenis van den man, van wien in deze maand bijna alle bladen iets te lezen en te zien geven.

Wie dieper afdaalt of breder waarnemen wil, moet natuurlijk elders terecht komen.

K. S.

UIT HET POLITIEKE EN SOCIALE LEVEN.

Een betrouwbaar leger.

Op het jongste congres der S. D. A. P. is lang en breed gesproken over de vraag wat deze partij zal doen indien de mobilisatie wordt gelast.

Dit is opzichzelf reeds een opmerkenwaard verschijnsel.

Daar is nu een groote partij, die een vierde gedeelte van ons volk omvat. Deze partij treedt op met niet geringe pretenties, zoowel de critiek op alles wat bestaat als de beloften, die voor de toekomst gedaan worden, zijn veelomvattend.

Daar is een Kamerfractie, die hunkert naar het moment waarop zij regeringspartij zal worden.

En toch wordt er rustig gesproken over de vraag of men de nationale zelfstandigheid zal verdedigen of niet. De Kamerleden, die toch hun eed op de Grondwet hebben afgelegd schijnen zich de consequenties van deze handeling niet erg bewust te zijn (geen vreemd verschijnsel in de partij der bewusten).

Eindelijk heeft de partij door dit debat en de daarop volgende resolutie zich tot regeeren onbevoegd verklaard. Een partij, die er nog niet zeker van is of ze wel al het mogelijke zal doen om de nationale zelfstandigheid te bewaren, is als regeringspartij ondenkbaar.

Men zal vragen: „zien deze menschen dat dan zelf niet in?" M.i. ongetwijfeld.

Persoonlijk vertrouwd ik dan ook, dat de leiders der partij over de hangende kwestie hun gevestigde meening hebben. Zij zullen zeker in geval van nood al het mogelijke willen doen om ons land weerbaar te maken. Maar, en hier zit juist de moeilijkheid, zij durven dat niet zeggen. De leuze „geen man, en geen cent", is te veel gebruikt en het uitgestroide antimilitaristische zaad heeft te goede vruchten gedragen, dan dat men thans op eens terug zou kunnen gaan.

Hoe zou de verleugende massa, hoe zou 'de linkervleugel der partij en vooral hoe zou de communist reageeren, op zulk een uitspraak?

Daarom zit de partij in een lastig parket en is voor de zooveelste maal gedwongen een lange resolutie te aanvaarden.

Merkwaardig is niet enkel de houding van leiding en Kamerfractie maar ook de houding van enkele reserve- en verlofs-officieren. Aan deze menschen moet ons volk in geval van nood zijn zonen toevertrouwen, sinds de actie tegen het leger een groot deel der actief-dienende officieren deed verdwijnen.

Wat zullen wij straks aan deze officieren hebben, die thans vooraan staan in een zuiver destructieve, antimilitaristische en anti-nationale actie? Bij binnen- of buitenlandse troebelen zullen de reserve officieren zeer belangrijke commando's hebben, wat zullen ze doen?

Afgezien van deze vragen en aannemende, dat op het moment van nood deze officieren van goeden wille zijn, dan komt toch de bedenking naar boven of menschen, die thans tegenover alle gezag en speciaal tegenover het militaire gezag, laten we zeggen, zeer critisch staan, wel de rechte personen zijn om dit gezag in tijd van nood te handhaven. M.i. moet deze vraag ontkennend worden beantwoord.

Het zou in dit verband van belang zijn te weten tot welke politieke partijen onze reserve-officieren